voorstel

Zwolle

Opinienota voor de raad

Datum 3 oktober 2023

Soort openbaar

Onderwerp	Koers Sociaal Domein Zwolle 2024-2030
Versienummer	V 1.

Informant	M. Bekkers
Afdeling	Maatschappelijke Ontwikkeling, Inkomensondersteuning, Sociaal Wijkteam
Telefoon	0636054495
Email	M.Bekkers@zwolle.nl

Bijlagen Achtergrondinformatie bij de opinienota over de Koers Sociaal Domein over:

1. De huidige koers en het huidige sociale beleid van de gemeente Zwolle
2. De lessen die we de afgelopen jaren hebben geleerd
3. De sociale staat van Zwolle: wat zijn de sociaal-maatschappelijke kenmerken van Zwolle en wat valt daarin op?
4. Uitdagingen voor de toekomst: wat zijn belangrijke trends en ontwikkelingen die mogelijk relevant worden voor het sociale beleid van Zwolle?
5. Landelijke ontwikkelingen en wetgeving: welke landelijke ontwikkelingen en afspraken zijn er die het beleid mede bepalen?

Wij stellen u voor richtinggevende uitspraken te doen over de Koers Sociaal Domein Zwolle 2024-2030. Daarbij komen de volgende onderwerpen aan bod:

1. Inzet van de overheid versus inzet van de samenleving
2. Veranderingen in het zorglandschap
3. Participatie of inkomensondersteuning
4. Hulp voor iedereen of ongelijk investeren
5. Gezond leven mogelijk maken

Hieronder geven we daarop een toelichting en doen wij een voorstel voor een wijze van bespreken.

Toelichting op het voorstel

Inleiding

De gemeente heeft een grote verantwoordelijkheid als het gaat om het welzijn, de gezondheid en de (inkomens)ondersteuning en zorg voor inwoners. Het jaar 2015 was een belangrijk jaar. Toen werd een groot aantal nieuwe taken daaraan toegevoegd – de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Participatiewet - en vanaf dat moment was er sprake van een ‘sociaal domein’. Steeds meer is er het inzicht dat het niet alleen gaat om een goede uitvoering van allerlei losse wetten, maar van een samenhangend stelsel. En vanuit inwoners gezien is het natuurlijk ook erg belangrijk dat de gemeente werkt aan samenhang. Met het afronden van de Hervormingsagenda Sociaal Domein in 2023 willen wij vanaf 2024 verder werken aan die samenhangende koers voor het sociaal domein.

Datum 3 oktober 2023

Zwolle is een stad van ‘samen’, Zwolle Hartstad. Er is een grote betrokkenheid van inwoners op elkaar, zij vormen de basis van een sociale en zorgzame stad. Er is ook een grote betrokkenheid van en samenwerking mét partners, zowel in het welzijns- en vrijwilligerswerk als in de professionele zorg en ondersteuning. De gemeente is een van de spelers die meebouwt aan een sociale stad. De Koers Sociaal Domein wordt daarom een koers voor het gemeentelijke beleid, maar wij vinden het belangrijk dat het vooral ook een gezamenlijke koers wordt voor gemeente en betrokken partijen in de stad. Daarom willen wij de komende maanden, nu eerst met de Raad, en dan met de Participatieraad, inwoners en partners in de stad spreken over de Koers Sociaal Domein. In het voorjaar van 2024 wordt al die input uitgewerkt en leggen wij de nieuwe koers ter besluitvorming voor aan de Raad.

Coalitieakkoord
In het Coalitieakkoord 2022-2026 'Samen voor een waardevolle Toekomst’ geeft het college richting aan de koers in het sociaal domein:
“Wij bouwen vanuit vertrouwen de komende jaren verder aan een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen. Met gelijke kansen voor iedereen en bestaanszekerheid voor onze inwoners. Op die manier gaan we een tweedeling in onze samenleving tegen. Dat doen we allereerst door de sociale verbanden en netwerken in onze samenleving. Zo bouwen we aan een sociale basis waar mensen op kunnen terugvallen als ze hulp nodig hebben.”

Propositie Sociaal Domein
Wij vinden het belangrijk deze koers als basis vast te houden en sluiten aan bij de landelijke beweging van de Propositie Sociaal Domein. Die beweging impliceert de overtuiging dat een investering in bestaanszekerheid, kansengelijkheid en een gezond en actief leven zal werken als een hefboom. Het is een slimme investering die zorgt voor meer duurzame oplossingen.

Vier jaar Hervormingsagenda Sociaal Domein
Van 2019 tot en met 2023 werkten we met de Hervormingsagenda Sociaal Domein aan een verandering: “nog meer denken vanuit de inwoner, vanuit wat wel kan. Vanuit de vraag in plaats van het aanbod. Niet zorgen voor, maar zorgen dát het zelf lukt. En ook meer denken vanuit ondernemend partnerschap met de aanbieders.”

Nieuwe ontwikkelingen, nieuwe antwoorden
Nu, in het najaar van 2023, is de Hervormingsagenda bijna afgerond en is het nodig opnieuw onze koers te bepalen. De wereld, Nederland en Zwolle zijn in die vier jaar veranderd en er komen ook belangrijke ontwikkelingen op ons af. Een aantal van deze ontwikkelingen staat ook beschreven in de onlangs verschenen Trendrapportage Sociaal Domein (2023). Denk aan demografische ontwikkelingen in onze stad, de vergrijzing en de tekorten aan personeel. Aan het afgenomen vertrouwen in de overheid. Of aan de steeds grotere tweedeling in de samenleving.

Er zijn ook allerlei nieuwe landelijke afspraken en landelijke programma's op het gebied van het sociaal domein. Zoals het Integraal Zorgakkoord, de Landelijke Hervormingsagenda Jeugd of Een Thuis voor iedereen. Daarvoor moeten we nieuw beleid maken.

Ten slotte hebben we de afgelopen jaren veel geleerd, vooral in de praktijk in allerlei pilots en experimenten en dit heeft veel nieuwe inzichten gegeven over hoe de overheid mensen in een kwetsbare positie nog beter kan betrekken en ondersteuning kan geven. Deze inzichten gaan we nu breder toepassen en daarbij zullen nieuwe vragen naar boven komen. De inzichten moeten ook een

plek krijgen in de Koers Sociaal Domein.

Voortbouwen op de huidige koers
Met de Koers SD 2024-2030 willen we kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Maar dat betekent niet dat we een geheel nieuwe koers gaan varen. We bouwen voort op de ingeslagen weg:

Onze **ambitie** is: Een inclusieve samenleving waarin iedereen kan meedoen. Met dezelfde kansen voor iedereen en bestaanszekerheid voor inwoners.

We hebben elementen benoemd die belangrijk zijn voor onze **visie**, bijvoorbeeld: we werken toe naar een samenleving:

- met meer sterke sociale verbanden en netwerken
- waarin verschillen in kansen van inwoners kleiner worden
- waarin we gezonder en actiever leven mogelijk maken
- waarbij we zien dat bestaanszekerheid en het hebben van (betaald of onbetaald) werk daarbij belangrijke voorwaarden zijn.
- We werken aan een **beweging** in het sociaal domein:
    - Van apart naar gewoon
    - Van deelprobleem naar totaaloplossing
    - Van zorgen voor naar zorgen dat
    - Van individuele zorg naar samenbrengen van vragen

Meer informatie ter ondersteuning van de dialoog over de Koers
Wij bieden belangrijke achtergrondinformatie bij het voeren van het gesprek over de Koers Sociaal Domein. Daarvoor verwijzen we u naar de bijlage. Daarin komen de volgende onderwerpen aan de orde:

1. De huidige koers en het huidige sociale beleid van de gemeente Zwolle
2. De lessen die we de afgelopen jaren hebben geleerd
3. De sociale staat van Zwolle: wat zijn de sociaal-maatschappelijke kenmerken van Zwolle en wat valt daarin op?
4. Uitdagingen voor de toekomst: wat zijn belangrijke trends en ontwikkelingen die mogelijk relevant worden voor het sociale beleid van Zwolle?
5. Landelijke ontwikkelingen en wetgeving: welke landelijke ontwikkelingen en afspraken zijn er die het beleid mede bepalen?

Richting geven
Graag hoort het college de richtinggevende uitspraken van de raad over de Koers Sociaal Domein. Daarbij komen twee thema’s aan de orde:

- De beweging in het sociaal domein doorzetten
- Werken aan bestaanszekerheid, kansengelijkheid en gezondheid

Binnen deze thema komen vijf gesprekspunten aan de orde:
1. Inzet van de overheid versus inzet van de samenleving
2. Veranderingen in het zorglandschap
3. Participatie of inkomensondersteuning
4. Hulp voor iedereen of ongelijk investeren
5. Gezond leven mogelijk maken

Datum 3 oktober 2023

Vanwege de aard, omvang en complexiteit van het sociaal domein is het lastig om in dit stadium ‘harde’ keuzes voor te leggen. Wij presenteren daarom voor dit debat bij elk gesprekthema steeds twee kanten van een spectrum. Het gaat bij de toekomstige koers om waarden en fundamentele keuzes zoals bijvoorbeeld: meer overheid of meer samenleving, aandacht voor iedereen of aandacht voor mensen in een kwetsbare positie? Het gaat er niet om een keuze te maken tussen de twee uitersten, maar om het kiezen van een positie ergens op het spectrum en voorkeursrichting. En vooral belangrijk om aan te geven welke argumenten daarbij een rol spelen. Daarbij kunnen ook waarden worden betrokken als veiligheid, redelijkheid, gelijkheid, efficiëntie, welzijn en vrijheid[1].

[1] D. Stone, The Policy Paradox, the Art of Political Decision Making (Stone, 2012)

Datum 3 oktober 2023

Thema 1: de beweging in het sociaal domein doorzetten

Toelichting op het onderwerp
De beweging in het sociaal domein heeft een aantal kenmerken:

Hoe we kijken:
- Het perspectief van de inwoner en de leefwereld centraal
- Uitgaan van vertrouwen en uitgaan van de mogelijkheden van mensen
- Breed kijken naar de context van iemands leven
- Uitgaan van ‘de menselijke maat’

Waar we op inzetten:
- Een sterke sociale basis
- Inclusieve, gezonde, sociale wijken
- Versterken van het normale leven
- Preventie, er vroeg bij zijn

Ontwikkelingen in de samenleving
Het maken van deze beweging lijkt eenvoudig maar is dat niet. Het domein van zorg en welzijn is gegroeid en sterk geïnstitutionaliseerd, heel veel verschillende organisaties bieden oplossingen voor vraagstukken uit de samenleving. Het is een grote uitdaging om de leefwereld weer ruimte te geven ten opzichte van de systeemwereld. De samenleving is ook complexer geworden, inwoners hebben meer en andere problemen en door de complexiteit staat de zelfredzaamheid van mensen in een kwetsbare positie onder druk. De samenleving is gemedicaliseerd, voor veel problemen zoekt men naar professionele oplossingen, waar voorheen oplossingen in eigen kring werden gevonden.

Het realiseren en versnellen van de beweging in het sociaal domein is nodig. Ten eerste omdat we een sterke samenleving en zelfredzame inwoners meer in staat zijn om passende en duurzame oplossingen voor problemen te vinden. Ten tweede omdat gebleken is dat meer en meer specialistische hulp niet altijd de oplossing is voor problemen. Ten derde omdat het huidige zorgstelsel onhoudbaar is geworden en in de toekomst door de vergrijzing en de daarmee gepaard gaande krapte op de arbeidsmarkt nog meer onder druk komt te staan.

De beweging vraagt leren en veranderen
De belangrijkste les die we afgelopen jaren hebben geleerd bij het werken aan de beweging in het sociaal domein is dat er ruimte moet zijn om te leren. In allerlei experimenten en pilots hebben we dat gedaan en het is nodig om daarmee door te gaan. Dat leren vindt plaats in de praktijk, op het snijvlak van praktijk en beleid, én op het snijvlak van beleid en bestuur. De leefwereld en de vragen van inwoners zijn het belangrijkste leermateriaal en het bieden van oplossingen in het gewone leven vragen ander gedrag van iedereen die betrokken is bij het sociaal domein:

- Inwoners dragen meer bij aan de samenleving en de ondersteuning van naasten;
- De systeemwereld - overheid en professionele organisaties - scheppen ruimte voor de leefwereld
- maatschappelijke organisaties zetten nog meer in op het opsporen de (onbenutte) kracht van inwoners op, de ondersteuning daarbij en het versterken ervan;
- gemeente kijkt meer integraal naar de (aan)vragen van inwoners voor ondersteuning en zoekt naar oplossingen in het gewone leven;
- zorgaanbieders kijken breder naar de vraagstukken van inwoners en zoeken vooral naar oplossingen in het gewone leven. Zij bieden zo nodig tijdelijk extra hulp en ondersteuning met het doel dat de betrokkenen zo snel mogelijk weer zelf verder kan;

- de politiek maakt dit alles nog beter mogelijk door onderdeel te zijn van het leerproces en besluiten te nemen die de beweging en het gezamenlijke leerproces faciliteren.

Deze beweging vraagt dus om allerlei verandering. Verandering bij inwoners, partners, gemeente en politiek. De ervaring leert ook dat dit tot weerstand of ongemak kan leiden. Bij inwoners: zij krijgen niet altijd de hulp die zij vragen. Bij partners en aanbieders: op hen wordt een beroep gedaan soms andere inzet te leveren, of minder inzet. Dit kan leiden tot veranderingen in het zorglandschap en transitiekosten. Bij professionals: zij moeten anders gaan werken dan zij hebben geleerd. Bij beleidsambtenaren: het beleid wordt niet meer van bovenaf gevormd, maar in samenspraak met inwoners en professionals. Bij de politiek: het ongemak in de samenleving komt soms als protest of klacht op het bord van de politiek en hoe reageer je daar dan op? Kortom: systeemwereld en leefwereld gaan zich op een andere manier tot elkaar verhouden.

De beweging betekent ook dat we proberen om de financiële middelen anders in te zetten: meer investeren in samenleving en welzijn, in preventie en lichte hulp. En minder in specialistische hulp en zorg in een instelling. De nieuwe indeling van de begrotingsonderdelen van het sociaal domein maken die beweging beter mogelijk.

Bij dit thema komen twee gespreksvragen aan bod:

1. Inzet van de overheid versus inzet van de samenleving
2. Veranderingen in het zorglandschap

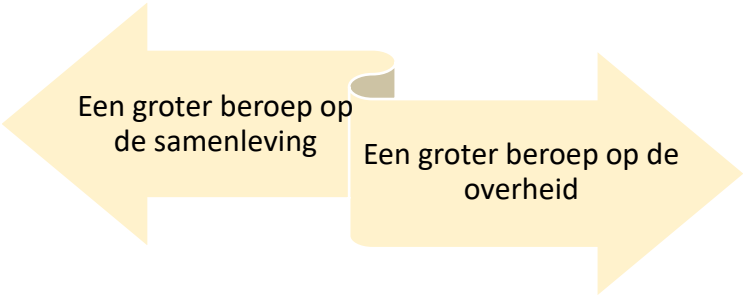
Datum 3 oktober 2023

Gespreksvragen bij thema 1

Gesprekspunt 1 Inzet van de overheid versus inzet van de samenleving

De beweging in het sociaal domein impliceert een groter beroep op de samenleving. Bijvoorbeeld een indringender beroep op jongeren of fitte ouderen om maatschappelijk actief te zijn. Of meer verplicht stellen dat mensen zelf zorgen voor een geschikte woning met het oog op de ouderdom. En dat we daarmee bepaalde zorg ook niet meer leveren of minder. En dat we - als het wettelijk mogelijk wordt – mensen met hogere inkomens of vermogen meer zelf laten regelen dan mensen met lagere inkomens.

Kunnen we een groter beroep doen op de samenleving, zodat problemen meer in het normale leven worden opgelost. Of willen we een groter beroep doen op de overheid met professionele zorg en ondersteuning?

Mogelijke argumenten:

Een groter beroep op de samenleving:

- De eigen kracht van de samenleving en de zelfredzaamheid nemen geleidelijk toe
- Inwoners krijgen en nemen weer eigen regie over de vormgeving van hun leven
- Door de beweging die we in het sociaal domein maken investeren we bij voorkeur in de samenleving, preventie en lichte hulp. Een van de doelen is dat de zorgkosten, zowel van gemeente als medische zorg daardoor op termijn minder sterk gaan groeien
- Er zijn niet genoeg professionals om de zorg zoals we die nu bieden voort te zetten

Een groter beroep op de overheid:

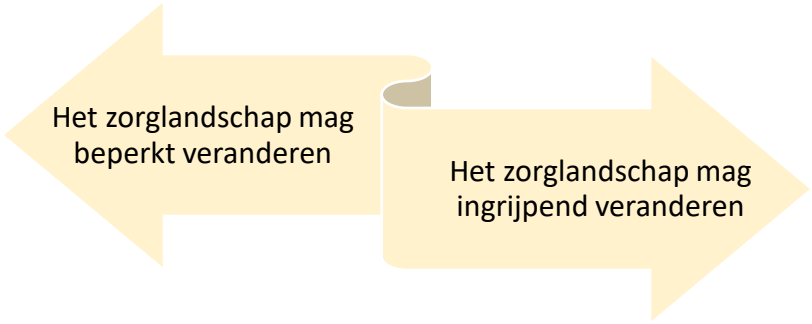
- Onderzoek (SCP, Sociaal domein op Koers, 2020) heeft aangetoond dat de ‘eigen kracht’ toch minder groot is dan gehoopt. Het risico is dat met name mensen in een kwetsbare positie – tussen wal en schip vallen.
- Door de vergrijzing, de afname van mantelzorgers en de druk op de beroepsbevolking neemt de ‘kracht van de samenleving’ juist af. Overbelasting en burn-out liggen op de loer. Ook de sociale basis kent een grens. Daarom moeten we zorg en ondersteuning overeind te houden.
- Een groter beroep op de samenleving gaat veel ‘gedoe’ opleveren: boze inwoners, wantrouwen, klachten, op andere plekken hogere kosten? Het afgenomen vertrouwen en grotere tegenstellingen in de samenleving kunnen hierbij een rol spelen.

Datum 3 oktober 2023

Gesprekspunt 2 Veranderingen in het zorglandschap

De beweging in het sociaal domein betekent dat we meer inzetten op de sociale basis en het bieden van lichte hulp en ondersteuning in de thuissituatie. Dit vraagt een andere manier van kijken en een andere manier van werken, zoals we bijvoorbeeld leren in de Proeftuin Jeugd. We proberen minder in te zetten op zware, specialistische hulp en ook minder op wonen in een instelling. Dit zal tot gevolg hebben dat sommige partners en aanbieders andere hulp of zorg moeten gaan leveren. Of dat sommige aanbieders minder hulp of zorg gaan leveren. En andere partners, die juist sterk inzetten op de beweging die we willen maken, juist een groter aandeel gaan leveren. Dit is een beweging die al plaatsvindt maar die ook zekere risico's kent. Bijvoorbeeld het wegvallen van essentiële functies in de stad of het duurder worden van bepaalde specialistische vormen van hulp.

De beweging in het sociaal domein heeft tot gevolg dat het zorglandschap in Zwolle en de regio gaat veranderen. Hoever willen en durven we hierin te gaan?

Mogelijke argumenten:

Het huidige zorglandschap mag beperkt veranderen:

- Het is de vraag of we problemen echt kunnen oplossen met sociale basis en lichte ondersteuning. De samenleving is zo complex, dat vraagt juist om hele goede diagnose en inzet van specialisten
- De specialistische kennis hebben we hard nodig en we mogen niet het risico lopen dat instellingen omvallen of dat we essentiële functies niet meer direct in de stad beschikbaar hebben
- Door de beweging verandert het verdienmodel voor specialistische aanbieders, waardoor de zorg wellicht toch weer duurder wordt. We moeten ergens een grens trekken.

Het zorglandschap mag ingrijpend veranderend:

- Als we echt willen inzetten op de beweging in het sociaal domein dan is verandering van het zorglandschap noodzakelijk
- We moeten de belangen van inwoners zwaarder laten wegen dan die van aanbieders
- De beweging in het sociaal domein staat duidelijk verwoord in subsidie- en contractafspraken en we hebben aanbieders daar voldoende in meegenomen. We verwachten van hen dat ze nu echt stappen zetten.
- De verandering van het zorglandschap die nodig is gaat nog verder: oplossingen voor vraagstukken van inwoners liggen misschien wel meer op andere terreinen: wonen, leefomgeving, sport en bewegen, ontmoeten. Juist daarop moeten we investeren.

Datum 3 oktober 2023

Thema 2: werken aan bestaanszekerheid, kansengelijkheid, en gezondheid

Toelichting op het onderwerp
Gemeenten hebben in 2021 in verschillende samenwerkingsverbanden een Propositie Sociaal Domein geformuleerd. Daarin vragen zij aandacht van het rijk voor drie opgaven: het herstellen van bestaanszekerheid, het vergroten van kansengelijkheid en het makkelijker maken van gezond leven. Gemeenten geven aan daarin zelf te willen investeren en vragen ook het rijk een aantal randvoorwaarden te vervullen. De kern van de propositie is de hefboomwerking: investeren in het sociaal domein ontketent maatschappelijke besparingen. Daarbij is ook de samenhang tussen de drie thema's van belang.

Bij elk onderdeel van de propositie zijn keuzes te maken. Hieronder volgen daarom gespreksvragen bij achtereenvolgens de thema's:

- Bestaanszekerheid
- Kansengelijkheid
- Gezondheid

Ook uit de gespreksvragen blijkt de onderlinge samenhang tussen de drie thema's.

Definitie bestaanszekerheid
Voor het onderwerp bestaanszekerheid geldt dat wij al eerder (in de Perspectiefnota 2023) hebben aangegeven daarvoor een brede definitie te hanteren. Naast vraagstukken rond inkomen gaat het bijvoorbeeld over wonen, werk, armoede en schulden, energietransitie (energiearmoede), de relatie tussen overheid en inwoner (inclusief vertrouwen in de overheid) en de sociale basis. Als mensen geen basale vorm van bestaanszekerheid hebben, ontwikkelt zich vaak een zorgvraag. Dat verklaart mede de druk op het sociaal domein. We hebben oog voor deze dwarsverbanden, nu én binnen onze lange termijn-aanpak die we ontwikkelen. Dat kader zullen wij ook bevestigen in de Koers Sociaal Domein.

Bij dit thema komen drie gespreksvragen aan bod:

3. Participatie of inkomensondersteuning?
4. Kansengelijkheid: Hulp voor iedereen of ongelijk investeren
5. Gezond leven mogelijk maken

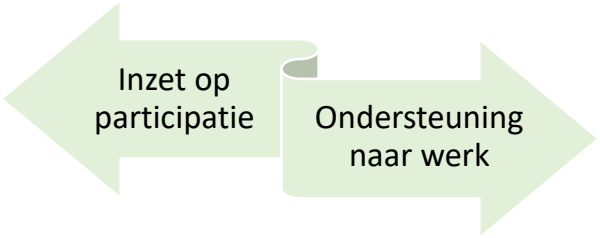
Datum 3 oktober 2023

Gespreksvragen thema 2

Gesprekspunt 3 Meedoen of begeleiding naar werk?

Bij inwoners die hulp vragen van de gemeente spelen vaak problemen op het gebied van bestaanszekerheid: geen werk of onvoldoende inkomen, problemen met huisvesting, geen toegang tot zorg. Het college wil daarom prioriteit geven aan het versterken van bestaanszekerheid.
Een van de vraagstukken die zich daarbij voordoen is: richten we ons als gemeente vooral op de begeleiding naar betaald werk, of leggen we het accent op meedoen in bredere zin: werk, vrijwilligerswerk, het bieden van mantelzorg.

Willen we meer inzetten op brede participatie of leggen we de focus op de begeleiding naar werk?

Mogelijke argumenten:
Inzetten op participatie:
- Uit onderzoek (SCP, 2023) blijkt dat mensen in de bijstand veel andere problemen hebben en zeker niet direct in staat (duurzaam) uit te stromen naar werk. Er is een grote inspanning nodig, bijvoorbeeld in de vorm van begeleiding en zorgtrajecten om dat eventueel mogelijk te maken. Daarmee zijn ook aanzienlijke extra kosten gemoeid.
- Participatie in de vorm van vrijwilligerswerk en mantelzorg is heel belangrijk voor de samenleving. Daarmee besparen we direct of indirect ook op de zorgkosten.

Begeleiding naar werk:
- Het hebben van werk of andere vormen van participatie is juist de belangrijkste bron van bestaanszekerheid. Daarmee leg je de basis voor het verwerven van eigen inkomen en ook voor andere aspecten als zelfvertrouwen, zelfrespect, sociale contacten etc.
- Als we mensen niet begeleiden naar werk dan blijven zij wellicht levenslang afhankelijk van inkomensondersteuning van de gemeente. Dat is geen wenselijk perspectief. We moeten het altijd blijven proberen.

voorstel

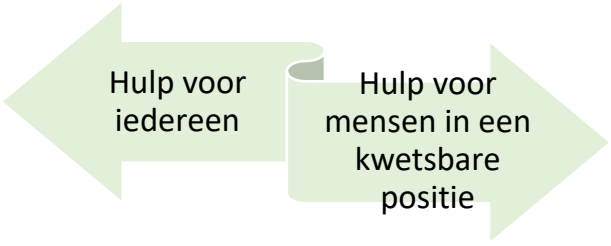
Zwolle

Datum 3 oktober 2023

Gesprekspunt 4 Kansengelijkheid: Hulp voor iedereen of ongelijk investeren

Het gaat goed met de algemene gezondheid in Nederland: we worden steeds ouder en het aantal jaren in goed ervaren gezondheid stijgt. Toch zijn er grote verschillen in gezondheid die samenhangen met sociaaleconomische positie en/of migratieachtergrond. Mensen met een laag opleidingsniveau, weinig inkomen of een migratieachtergrond hebben een minder goede lichamelijke en psychische gezondheid dan anderen. Ook hun levensverwachting ligt lager. Dat geldt ook breder: het Sociaal Cultureel Planbureau onderzoekt de ongelijkheid in Nederland en toont aan dat er breed in de samenleving sprake is van structurele ongelijkheid die leidt tot ongelijke kansen.
Met dit perspectief zou je kunnen zeggen dat niet iedereen ondersteuning nodig heeft vanuit de overheid voor een goede uitgangspositie in de samenleving. In tijden van schaarste zouden we de focus van het beleid kunnen leggen op die (groepen) inwoners die ons het hardste nodig hebben. Of dat we in sommige wijken meer investeren dan in andere.

Of hulp voor iedereen beschikbaar blijft of vooral voor bepaalde groepen is vooral onderdeel van landelijk beleid. Maar de gemeente kan wel accenten leggen. Kiezen we vooral voor generiek beleid voor iedereen, of leggen we het accent op mensen in een kwetsbare positie?

Mogelijke argumenten:
Hulp voor iedereen:

- De samenleving en de algemene ondersteuning vanuit de overheid (denk aan onderwijs, zorg, sociale zekerheid) bieden voldoende mogelijkheden voor iedereen om een goed bestaan op te bouwen. We moeten geen uitzonderingen maken voor specifieke groepen.
- Inzet op specifieke groepen kan het effect van stigmatisering hebben of juist een vergroting van de kloof.
- Het is eerlijker iedereen dezelfde kansen te bieden en dezelfde toegang tot ondersteuning.

Hulp voor mensen in een kwetsbare positie:

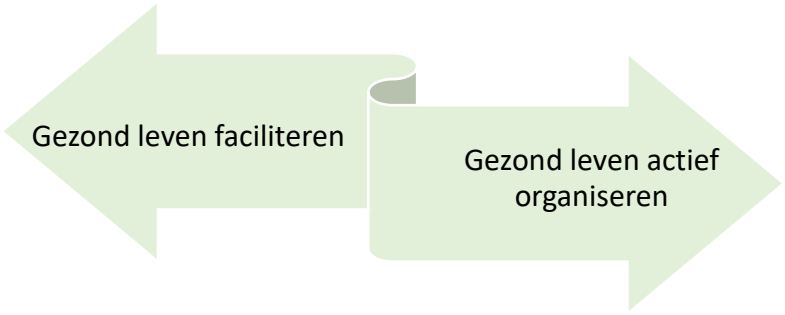
- We weten dat hardnekkige scheidslijnen door de samenleving lopen (SCP, Eigentijdse Ongelijkheid 2023). Het is nodig om ongelijk te investeren om meer gelijke kansen te realiseren.
- Generiek beleid voor iedereen kan nadelig uitpakken. Iedere inwoner heeft een eigen verhaal en perspectief. En daarom een specifieke vraag, die met het generieke aanbod niet (voldoende) kan worden beantwoord. Aansluiten en maatwerk zijn dan nodig.
- Mensen met een gunstiger maatschappelijke positie (inkomen, opleidingsniveau etc.) kunnen meer zelf doen om de ondersteuning te regelen en te bekostigen.
- We weten dat bepaalde combinaties van problematiek bijna altijd tot problemen leidt, bijvoorbeeld woonproblemen in combinatie met psychische problematiek of inkomensproblemen in combinatie met geen toegang tot (inkomens) voorzieningen. Inzet daarop kan effectief zijn, zeker nu datagedreven werken daartoe nieuwe mogelijkheden biedt.
- We kunnen een euro maar één keer uitgeven. We moeten keuzes maken.

Datum 3 oktober 2023

Gesprekspunt 5 Gezond leven mogelijk maken

Een belangrijk onderdeel van de Propositie Sociaal Domein is ‘gezond leven mogelijk maken’. Dat kan op allerlei manieren bínnen het sociaal domein. We doen dat via allerlei vormen van preventie, het uitvoeren van taken op basis van de Wet publieke gezondheid en door het beïnvloeden van gedrag. We hebben bijvoorbeeld aandacht voor educatie en voorlichting over gezond gedrag en ook voor oplossingen in de leefomgeving, bijvoorbeeld door het werken aan een gezonde voedselomgeving meer groen in de stad en veilig verkeer. Het is mogelijk om hierin nog verdere stappen te zetten door meer afdwingbare maatregelen: het verbieden van reclame voor ongezond voedsel in de buurt van scholen, het instellen van rookvrije zones of het beperken van fastfoodrestaurants in de stad of in woonwijken.

Willen we als gemeente meer afdwingbare maateregelen nemen om gezond leven te bevorderen (regie pakken, gezond leven ‘actief organiseren’) of vinden we dat we die gezonde leefomgeving vooral moeten faciliteren?

Mogelijke argumenten:

Gezond leven faciliteren:

- Gezond leven is primair de eigen verantwoordelijkheid van inwoners. Dit kun en mag je niet afdwingen
- Maatregelen die gezond leven bevorderen moeten altijd geworteld zijn in breed gedragen beleid en moeten draagvlak hebben bij inwoners en bedrijven
- Dwang heeft altijd een averechts effect.

Gezond leven actief organiseren

- Het is onze verantwoordelijkheid als overheid om de gezondheid van inwoners te beschermen. Daarom moeten we meer regie pakken.
- We moeten inwoners ook beschermen tegen de invloed van bedrijven die winst maken met ongezonde producten of die ongezond gedrag promoten.
- In het sociaal domein is het vaak dweilen met de kraan open. Door veel meer in te zetten op een gezonde leefomgeving (preventie) boeken we gezondheidswinst en zorgen we voor de noodzakelijke besparing op zorgkosten.
- We hebben als gemeente veel middelen om gezond/ongezond gedrag te beïnvloeden, die moeten we ook benutten. Inwoners verwachten dit van ons.

Datum 3 oktober 2023

Communicatie
Om te komen tot de Koers Sociaal Domein gaan we de komende maanden op allerlei manieren met de raad, de participatieraad, inwoners en partners in gesprek. Daartoe is een procesplan opgesteld, met daarbij een communicatieparagraaf.

Vervolg
In de periode van november 2023 tot en met februari 2024 gaan wij op allerlei manieren met verschillende stakeholders spreken over de Koers Sociaal Domein. Daarna gaan we de bevindingen uitwerken in een Koers Sociaal Domein 2024-2030. Die zullen wij voor advies voorleggen aan de Participatieraad en daarna ter besluitvorming aan de raad.

Openbaarheid
Openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer